

1. Samenvatting – Artikel 25 RTS

Pensioenfonds Vervoer Samenvatting SFDR Duurzaamheidsinformatie

Pensioenfonds Vervoer (hierna: 'Pensioenregeling') belegt in één of meerdere beleggingsinstellingen en -mandaten die ecologische of sociale kenmerken promoten. Hiermee classificeert deze Pensioenregeling als artikel 8 onder SFDR. Meer duurzaamheidsinformatie over de Pensioenregeling is te vinden per rubriek.

Geen duurzame beleggingsdoelstelling

Deze Pensioenregeling promoot ecologische en/of sociale kenmerken, maar heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling. De Pensioenregeling houdt via de MVB-instrumenten (het uitsluitingsbeleid, ESG-integratie, doelinvesterings en engagement) rekening met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren.

Ecologische of sociale kenmerken van het financiële product

De ecologische en/of sociale kenmerken van de Pensioenregeling zijn:

- ESG-integratie
- CO₂-reductie
- Uitsluitingsbeleid

Beleggingsstrategie

Het Pensioenfonds heeft beleggingsovertuigingen, die het uitgangspunt zijn voor de beleggingsstrategie. Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer specifieke MVB-overtuigingen opgesteld. Deze MVB-overtuigingen geven richting bij de praktische invulling voor de huidige en toekomstige beleggingen.

In de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), staat in hoofdstuk 6 nadere informatie over het beleggingsbeleid. <https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/abtn.pdf>

De Pensioenregeling hanteert een beleid om te zorgen dat wordt belegd in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur ('good governance').). Voor meer informatie over categorisering, zie de rubriek 'Beleggingsstrategie'.

Aandeel beleggingen

Minimaal 83.99% van de beleggingen zal behoren tot de *categorie #1 In lijn met E/S-kenmerken*. Maximaal 16.01% van de beleggingen zal in de *categorie #2 Overig* vallen en bestaat uit onder andere kas, hypotheek en alternatieve beleggingen. De #1-beleggingen houden geen rekening met de EU-taxonomiecriteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten (*Categorie #1A*). Voor meer informatie over categorisering, zie de rubriek 'Aandeel beleggingen'.

Monitoring van ecologische of sociale kenmerken

Om te bepalen of de Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt per kenmerk gekeken naar een relevante duurzaamheidsindicator. Per kenmerk wordt zo gemeten of aan de gepromote ecologische of sociale kenmerken wordt voldaan. De monitoring vindt plaats over de volledige levensduur van de Pensioenregeling. Voor meer informatie over de duurzaamheidsindicatoren zie de rubriek 'Monitoring van ecologische of sociale kenmerken'.

Methodologieën

Om te meten hoe de Pensioenregeling de gepromote ecologische of sociale kenmerken behaalt, is per kenmerk een uitgebreide methodologie opgesteld. Voor iedere methodologie vindt, vanuit gevalideerde databronnen door middel van interne/externe raamwerken, de metingen plaats. Voor meer informatie over de methodologieën: zie de rubriek 'Methodologieën'.

Databronnen en -verwerking

De Pensioenregeling gebruikt externe gegevens als input voor de duurzame beleggingsprocessen. Onze voorkeur gaat uit naar gestandaardiseerde gegevens waar mogelijk, zoals gegevens van onafhankelijke onderzoeksbureaus ISS ESG en MSCI. De gegevens van de geselecteerde externe onafhankelijke onderzoeksbureaus (dataproviders) zijn in de meeste gevallen leidend bij het toepassen van het uitsluitingsbeleid en de ESG-integratie. Onze ESG-dienstverlener onderzoekt de gegevenskwaliteit van elke dataprovider tijdens de due diligence beoordelingen in het selectieproces van de dataprovider.

Methodologische en databeperkingen

De pensioenregeling kent enkele beperkingen aan de gehanteerde methodologie en gegevensverwerking:

- Beperkingen aan de gegevens voor uitsluitingen gericht op controversiële producten en normschendingen
- Beperkingen aan CO₂-gegevens
- Beperkingen aan ESG-ratings
- Beperkingen aan TPI-data.

De methodologische en databeperkingen worden verder toegelicht in de rubriek '*Methodologische en databeperkingen*'.

Due diligence

Due diligence is er op gericht om de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen, te prioriteren en analyseren. Dit betreft de negatieve impact voor de samenleving en het milieu in zowel de beleggingsportefeuille als bij potentiële beleggingen. De ESG-dienstverlener doorloopt periodiek een screening van bedrijven op het schenden van de internationale normen die in het MVB-beleid worden genoemd. Dit proces wordt het due diligence proces genoemd. Het due diligence proces wordt doorlopen om de belangrijkste ongunstige effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren vast te stellen en te prioriteren, met als doel ze te voorkomen en te verminderen alsmede om verantwoording af te leggen over hoe de Pensioenregeling omgaat met de geïdentificeerde effecten.

Engagementbeleid

Namens de Pensioenregeling wordt met ondernemingen die binnen de scope van het engagementbeleid vallen de dialoog gevoerd. Daarnaast maakt de Pensioenregeling actief gebruik van haar aandeelhoudersrechten om langetermijnwaardcreatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin de Pensioenregeling (zoals stemmen op aandeelhoudersvergaderingen). Daarbij besteedt de Pensioenregeling aandacht aan de strategie, duurzaamheid en corporate governance van ondernemingen. De Pensioenregeling maakt onderscheid tussen twee soorten engagement: Normatieve engagement en Thematische engagement.

Aangewezen referentiebenchmark

Op het niveau van de pensioenregeling gebruikt de Pensioenregeling geen alomvattende referentie benchmark. Deze rubriek is daardoor niet van toepassing op de Pensioenregeling.

2. Geen duurzame beleggingsdoelstelling – Artikel 26

De Pensioenregeling promoot ecologische of sociale kenmerken, maar heeft geen duurzame beleggingsdoelstelling.

Belangrijkste ongunstige effecten (PAI-indicatoren)	Toepassing	Duurzaamheidsindicator zoals gebruikt door het Pensioenfonds	Relevante beleggingscategorie
CO ₂ -voetafdruk van ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd	ESG-integratie	CO ₂ /EVIC	Aandelen ontwikkelde markten
Blootstelling aan ondernemingen die actief zijn in de fossiele brandstofsector	Uitsluiten	Winning van steenkolen en olie uit teerzanden, winning van schalieolie en -gas, arctische olie en -gas met een omzetgrens van >5%	Aandelen, bedrijfsobligaties
Blootstelling aan controversiële wapens	Uitsluiten	Betrokkenheid bij producenten van controversiële wapens	Aandelen, bedrijfsobligaties
Schendingen van UN Global Compact, OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights	Uitsluiten	Betrokkenheid bij bedrijven die internationale normen schenden	Aandelen, bedrijfsobligaties
Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Uitsluiten	Betrokkenheid bij landen waarin schendingen plaatsvinden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie	Staatsobligaties, EMD

3. Ecologische of sociale kenmerken van het financiële product – Artikel 27

Deze Pensioenregeling promoot de volgende ecologische of sociale kenmerken:

- ESG-integratie. De Pensioenregeling integreert op structurele wijze ESG-risico's en ESG-factoren in het beleggingsproces. Voor een aantal aandelenmandaten is specifiek opgesteld dat het ESG-profiel beter is dan dat van de benchmark.

- CO₂-reductie. De CO₂-voetafdruk van de portefeuille wordt vergeleken met die van de benchmark. Daarbij heeft de portefeuille als doelstelling de CO₂-voetafdruk te verkleinen: het streven is dat deze in 2030 deze tenminste 50% lager is dan die van de benchmark in 2020. De langetermijndoelstelling is een klimaatneutrale portefeuille in 2050.

- Uitsluitingsbeleid. De volgende investeringen zijn uitgesloten:

Uitsluitingen landen (categorieën)	Uitsluitingen ondernemingen (categorieën)*
Landen waar machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten op grove wijze schenden (Sanctiewet 1977 biedt een belangrijk handvat hiervoor)	Ondernemingen die controversiële wapens produceren

Landen waar het non-proliferatieverdrag wordt geschonden (Sanctiewet 1977 biedt een belangrijk handvat hiervoor)	Ondernemingen die met hun gedrag structureel de normen van de UN Global Compact, OESO-richtlijnen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights schenden, zoals mensenrechten, arbeidsnormen, milieu- en anti-corruptie
Landen met slechte prestaties op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten en corruptie volgens de Freedom in the World index, de ITUC Global Rights index en de Corruption Perception Index	Producenten van tabaksproducten
	Ondernemingen die omzet behalen uit de winning en/of elektriciteitsopwekking van fossiele brandstoffen zoals beschreven in het MVB-beleid
	Ondernemingen die slecht presteren op het gebied van klimaat beleid
	Ondernemingen in die landen waar het uitgesloten land een meerderheidsbelang heeft zoals beschreven in het MVB-beleid

* Ondernemingen die zeer slecht presteren op het gebied van goed bestuur ('good governance') worden tevens uitgesloten, als wettelijk verplicht onderdeel van de classificering als Artikel 8.

4. Beleggingsstrategie – Artikel 28

Het Pensioenfonds heeft beleggingsovertuigingen, die het uitgangspunt zijn voor de beleggingsstrategie. Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer specifieke MVB-overtuigingen opgesteld. Deze MVB-overtuigingen geven richting bij de praktische invulling voor de huidige en toekomstige beleggingen.

In de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), staat in hoofdstuk 6 nadere informatie over het beleggingsbeleid. <https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/abtn.pdf>

De Pensioenregeling hanteert een beleid om te zorgen dat wordt belegd in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur ('good governance').

Het Pensioenfonds heeft de volgende beleggingsovertuigingen, die het uitgangspunt zijn voor de beleggingsstrategie:

1. Pensioenfonds Vervoer gebruikt zijn kracht als lange termijn belegger.
2. Pensioenfonds Vervoer vindt spreiding van risico's essentieel.
3. Pensioenfonds Vervoer verwacht dat de risicofactoren aandelen, krediet, looptijd, inflatie en illiquiditeit op lange termijn worden beloond met een passend rendement.
4. Pensioenfonds Vervoer vindt operationele beheersbaarheid een voorwaarde voor beleggen.
5. Pensioenfonds Vervoer heeft de overtuiging dat er benchmarks zijn, of te maken zijn, die toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de standaard benchmarks
6. Pensioenfonds Vervoer denkt dat in sommige markten toegevoegde waarde te behalen is door actief te beleggen en in andere markten niet.
7. Pensioenfonds Vervoer wil invulling geven aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid een verantwoorde beleggingsmogelijkheden benutten.

Daarnaast heeft Pensioenfonds Vervoer specifieke MVB overtuigingen opgesteld. Deze MVB-overtuigingen geven richting bij de praktische invulling voor de huidige en toekomstige beleggingen.

- De belangrijkste drijfveren voor het voeren het MVB-beleid zijn: het maatschappelijk perspectief, de reputatiebeheersing en de risico-rendementsverhouding.
- MVB is een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid en vraagt daarom regelmatig tijd en aandacht tijdens de bestuursvergadering.

- Bij toepassing/uitbreiding van gevoerd MVB-beleid neemt het pensioenfonds het kostenaspect hiervan te allen tijde in overweging. Hierbij wordt beoordeeld worden of de reikwijdte van de MVB-beslissing de omvang van de te maken kosten rechtvaardigt.
- Het pensioenfonds vindt het belangrijk om de beleggingsportefeuilles te vrijwaren van maatschappelijk onwenselijke activiteiten en accepteert (beperkte) rendementsafwijkingen als gevolg van het gevoerde MVB-beleid.
- Het pensioenfonds heeft de overtuiging dat het toepassen van ESG-integratie (meenemen van duurzaamheidsinformatie) binnen de beleggingsportefeuilles op de lange termijn een neutraal tot positief effect heeft op het risico-rendementsprofiel van de portefeuille.
- Naast financiële-, risico- en rendementsoverwegingen worden ook MVB-overwegingen meegenomen bij het selecteren van (nieuwe) managers en mandaten.
- Het is de overtuiging van het pensioenfonds om aan vermogensbeheerders geen performance fee te betalen.

In de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), staat in hoofdstuk 6 nadere informatie over het beleggingsbeleid. <https://www.pfvervoer.nl/sites/default/files/documenten/abtn.pdf>

De Pensioenregeling hanteert tevens een beleid om te zorgen dat wordt belegd in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur ('good governance').

De Pensioenregeling heeft beleggingen in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur ('good governance'). Ondernemingen die zeer slecht presteren op het gebied van goed bestuur worden op voorhand uitgesloten. Daarbij wordt minimaal gekeken naar wettelijke vereisten op het gebied van:

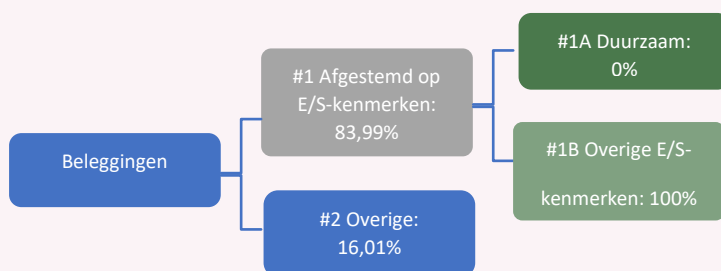
- goede managementstructuren;
- betrekkingen met werknemers;
- beloning van het betrokken personeel;
- naleving van de belastingwetgeving.

Hier bovenop wordt, zowel vóór als na het aankopen van beleggingen, het MVB-beleid toegepast. Bij het bepalen of ondernemingen goed presteren op het gebied van goed bestuur, wordt gebruik gemaakt van ESG-data van derden. Mocht een onderneming waarin wordt belegd na verloop van tijd niet goed presteren, dan wordt deze onderneming alsnog uitgesloten volgens het reguliere uitsluitingsproces.

Het beoordelingsbeleid voor praktijken op het gebied van goed bestuur van de ondernemingen waarin is belegd is in Q4 2022 door het Pensioenfonds aangenomen en zal in de loop van Q1 2023 in de gehele portefeuille worden geïmplementeerd conform het bestaande uitsluitingsproces.

5. Aandeel beleggingen – Artikel 29

Minimaal 83,99% van de beleggingen zal behoren tot de categorie #1 In lijn met E/S-kenmerken. Maximaal 16,01% van de beleggingen zal in de categorie #2 Overig vallen en bestaat uit onder andere kas, hypotheek en alternatieve beleggingen. De #1-beleggingen houden geen rekening met de EU-taxonomiecriteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten (Categorie #1A)

#1 Afgestemd op E/S-kenmerken omvat de beleggingen van het gebruikt financiële product om te voldoen aan de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot.

#2 Overige omvat de overige beleggingen van het financiële product die niet zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken en die evenmin als duurzame belegging kwalificeren.

De categorie **#1 Afgestemd op E/S-kenmerken** omvat:

- De sub-categorie **#1A Duurzaam** omvat duurzame beleggingen met ecologische of sociale doelstellingen.
- De sub-categorie **#1B Overige E/S-kenmerken** omvat beleggingen die zijn afgestemd op de ecologische of sociale kenmerken die niet als duurzame belegging kwalificeren.

6. Monitoring van ecologische of sociale kenmerken – Artikel 30

Om te bepalen of deze Pensioenregeling voldoet aan de ecologische of sociale kenmerken, wordt gekeken naar de volgende duurzaamheidsindicatoren:

- - ESG-profiel. Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op verschillende Ecologische, Sociale en Governance aspecten. Doelstelling is dat een aantal beleggingsportefeuilles een betere score heeft dan die van de benchmark.
- CO₂-voetafdruk. De CO₂-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO₂-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO₂-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO₂-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee.
- Uitsluitingsbeleid. Deze indicator wordt uitgedrukt door middel van het percentage uitgesloten ondernemingen van de beleggingsportefeuille gebaseerd op het uitsluitingsbeleid van het Pensioenfonds.

De ecologische of sociale kenmerken die door de Pensioenregeling worden gepromoot worden inzichtelijk gemaakt via duurzaamheidsindicatoren. Deze duurzaamheidsindicatoren worden gedurende de levensduur van de Pensioenregeling gemonitord en jaarlijks gerapporteerd door de ESG-dienstverlener. Dit wordt gerapporteerd in het annex 4 in de SFDR level 2 rapportage. (Dit is de periodieke rapportage van artikel 8 template in het jaarverslag.) Op dit rapportageproces zijn kwaliteitsstandaarden en beheersmaatregelen in de vorm van een gegevensleveringsovereenkomst met de dataproviders van toepassing, waarmee data- en plausibiliteitscontroles geborgd zijn.

7. Methodologieën – Artikel 31

De volgende methodologieën worden gebruikt om te meten hoe de door de Pensioenregeling gepromote ecologische of sociale kenmerken worden behaald:

Uitsluitingen

Controversiële wapens

Het onafhankelijke onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele beleggingsuniversum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid vaststelt, leidt dit tot uitsluiting. De criteria voor uitsluiting zijn te vinden in het MVB-beleid op de website.

Tabaksproducenten

Betrokkenheid van individuele bedrijven wordt vastgesteld aan de hand van omzet gegenereerd uit de productie en distributie van tabaksgoederen. Deze omzetgegevens zijn afkomstig van de externe en onafhankelijke dataleverancier ISS ESG. Een bedrijf wordt uitgesloten indien de tabaksgoederen gerelateerde omzet >50% is. Tweemaal per jaar is er een toetsing op het beleggingsuniversum op dit criterium, op basis waarvan kan worden besloten tot uitsluiting.

Steenkolen, teerzanden, schaliegas en -olie, Arctisch gas en -olie

Aan de hand van MSCI ESG-data stelt de ESG-dienstverlener vast of ondernemingen op basis van omzetcijfers een blootstelling van meer dan 5% hebben naar thermisch steenkool, teerzanden, schalieolie- en gas en Arctische olie- en gas. Deze ondernemingen worden uitgesloten. Tweemaal per jaar is er een toetsing op het beleggingsuniversum op dit criterium, op basis waarvan kan worden besloten tot uitsluiting.

Het steenkoolbeleid is gericht op het delven en het gebruik van thermisch steenkool (inclusief bruinkool, bitumen, antraciet en stoomkolen). Ondernemingen worden uitgesloten van beleggingen als:

- a. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit aan steenkool gerelateerde activiteiten. De winning van thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen) en de verkoop ervan aan externe partijen zijn relevant bij het bepalen van de aan steenkool gerelateerde omzet. Inkomsten uit kolenhandel worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in deze berekening.
- b. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is van elektriciteitsopwekking uit thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen).

Normschenders

Aan de hand van ISS ESG-data bepaalt de ESG-dienstverlener of er betrokkenheid is bij activiteiten en/of gebeurtenissen die in strijd zijn met internationale normen, zoals de UN Global Compact, OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau ISS ESG het gehele beleggingsuniversum.

Bij een onderneming met een beoordeling 'Rood' door ISS ESG bepaalt de ESG-dienstverlener of deze op de uitsluitingslijst of op de watchlist wordt geplaatst:

- Op de watchlist staan ondernemingen die in de eerste twee jaar van de rode beoordeling een commitment hebben gedaan of maatregelen hebben genomen om de schending op te lossen. De mate van herstel en verhaal en het verloop van de engagement wordt meegewogen in het oordeel.
- Mocht er na twee jaar geen verandering zijn in de rode beoordeling, wordt de onderneming op de uitsluitingslijst geplaatst. Wel bestaat de mogelijkheid om op basis van een kwalitatieve beoordeling, feiten en omstandigheden of discretionaire ruimte een onderneming op de watchlist te laten staan. De ESG-dienstverlener beoordeelt alle cases aan de hand van analyses voor het uitsluiten van ondernemingen.
- De uitsluitingslijst bestaat uit ondernemingen die al langer dan twee jaar een rode beoordeling hebben en ondernemingen die in de eerste twee jaar van de beoordeling nog geen maatregelen hebben genomen om de schending op te lossen.

Jaarlijks toetst de ESG-dienstverlener het beleggingsuniversum op dit criterium.

Uitsluitingen onderneming die slecht presteren op het gebied van klimaat beleid

De Pensioenregeling wenst een ambitieus maar realistisch fossiel beleid te voeren waarbij er geen volledig afscheid genomen wordt van de fossiele sector of bedrijven die zeer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen (energie intensieve bedrijven) maar waarbij ondernemingen uit deze sectoren wel geloofwaardige vorderingen moeten tonen ten aanzien van de energietransitie. De Pensioenregeling brengt daarom een aangescherpte strategie ten aanzien van energie intensieve bedrijven in praktijk waarbij een beoordeling van de korte en middellange termijn klimaatdoelstellingen van de bedrijven plaatsvindt.

Databronnen

Ten behoeve van deze aanscherping worden bedrijven die zich nog niet aan het aanpassen zijn aan klimaatdoelen die ruim onder de 2°C opwarming liggen geïdentificeerd aan de hand van Transition Pathway Initiative (TPI) data¹. Deze aanpak dient minimaal te leiden tot (a) het reduceren van blootstelling aan bedrijven die nog geen actie hebben ondernomen om netto-nul emissiedoelstellingen te behalen in 2050 of eerder (laggards) en (b) het verhogen van blootstelling aan ondernemingen met een realistischer en ambitieuzer transitiepad (leaders).

Het TPI-initiatief beoordeelt bedrijven op twee dimensies op basis van openbaar beschikbare informatie:

1. Managementkwaliteit: de kwaliteit van de beheersing van de uitstoot van broeikasgassen door bedrijven en van de risico's en kansen met betrekking tot de koolstofarme transitie;
2. CO₂-prestaties: hoe de CO₂-prestaties van bedrijven nu en in de toekomst zich kunnen verhouden tot de internationale doelstellingen en nationale toezeggingen die zijn gedaan als onderdeel van de Overeenkomst van Parijs.

Landenuitsluitingen

Staatsobligaties van landen worden uitgesloten van beleggingen, wanneer in deze landen structureel internationale conventies en verdragen niet nageleefd worden. Voor het landenbeleid worden onderstaande conventies en verdragen in acht genomen:

- De Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (mensenrechten)
- Fundamentele Principes en Rechten op het Werk (arbeidsnormen)
- Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie (anti-corruptie).

Databronnen

De onderzoeksresultaten uit de indices van de volgende instituten zijn relevant en bruikbaar bevonden om te bepalen in welke mate de conventies en verdragen in de individuele landen nageleefd worden:

- a. Freedom House met de Freedom in the World index ten aanzien van mensenrechten.
- b. ITUC met de ITUC Global Rights index ten aanzien van arbeidsnormen.
- c. Transparency International met de Corruption Perception index ten aanzien van anti-corruptie.

Normering

Voor het landenbeleid worden minimumeisen gesteld aan de prestaties op de bovengenoemde indices. Als normering geldt:

- a. De vrijheid-rating in de Freedom in the World index dient 'Not Free' (gemiddelde van Political Rights en Civil Liberties score ≥ 6) te zijn.
- b. De ITUC rating in de ITUC Global Rights index dient 5+ (No guarantee of rights due to the breakdown of the law) te zijn.
- c. De CPI-score in de Corruption Perception index dient < 19 te zijn.

Daarnaast worden landen uitgesloten wanneer de Verenigde Naties en/of de Europese Unie een sanctie hebben ingesteld tegen de overheid van dit land.

Implementatie

Indien een land op één van de drie indices niet voldoet aan de normering komt het land in aanmerking voor uitsluiting. Hiertoe bepaalt de ESG-dienstverlener jaarlijks aan het eind van het jaar de prestaties van de individuele landen op bovengenoemde indices.

Indien de prestatie van een land niet voldoet aan de normering wordt dit land toegevoegd aan of gehandhaafd op de lijst van uitgesloten landen. Posities in dit land worden binnen een redelijke termijn verkocht. Indien de prestatie van een land wel weer voldoet aan de normering wordt het land verwijderd van de lijst van uitgesloten landen. Posities in dit land mogen dan weer opgebouwd worden.

¹<https://www.transitionpathwayinitiative.org/>

Bedrijven in die landen waar het uitgesloten land een meerderheidsbelang heeft

In aansluiting op het landenbeleid kiest de Pensioenregeling ervoor om niet te beleggen in bedrijven in die landen waar het uitgesloten land een meerderheidsbelang heeft zoals beschreven in het MVB-beleid. Aan de hand van data van MSCI ESG-data bepaalt de ESG-dienstverlener in welke bedrijven het uitgesloten land een belang heeft van 50% of meer. Deze bedrijven worden uitgesloten. Ieder halfjaar toetst de ESG-dienstverlener het beleggingsuniversum op dit criterium.

ESG-integratie

Het meenemen van ESG-informatie in het beleggingsproces wordt ook wel ESG-integratie genoemd. Het meenemen van ESG-informatie is hierin een structureel onderdeel. De ESG-data heeft effect op de samenstelling van de portefeuille.

We gebruiken de volgende maatstaven van MSCI-ESG data:

- ESG-profiel (ESG-rating). Dit geeft aan hoe ondernemingen scoren op ecologische, sociale en governance criteria.
- CO₂-voetafdruk (CO₂/EVIC). De CO₂-voetafdruk laat de door de portefeuille gefinancierde broeikasgasemissies zien. Om deze CO₂-voetafdruk te bepalen, wordt eerst van elke onderneming in de portefeuille de totale uitstoot van broeikasgassen per jaar berekend. Er wordt daarbij zowel gekeken naar de uitstoot die de onderneming zelf veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten (scope 1 volgens het Greenhouse Gas Protocol), als naar de uitstoot die samenhangt met de productie van energie die de onderneming inkoopt (scope 2 volgens het Greenhouse Gas Protocol). Dit wordt gedeeld door de ondernemingswaarde inclusief contanten (EVIC). De uitkomst hiervan geeft weer hoeveel broeikasgassen een onderneming uitstoot voor elke euro aan financiering. Om tot de CO₂-voetafdruk van de hele portefeuille te komen, wordt het gewogen gemiddelde van de CO₂-voetafdrukken berekend van alle ondernemingen waarin wordt belegd. De ondernemingen waarin veel wordt belegd wegen dus zwaarder mee. Ondernemingen waarvan de data ontbreekt, krijgen effectief het portefeuille gemiddelde toegewezen.

8. Databronnen en -verwerking – Artikel 32

De Pensioenregeling gebruikt verschillende externe gegevens als input voor de duurzame beleggingsprocessen. De voorkeur gaat uit naar gestandaardiseerde gegevens waar mogelijk, zoals gegevens van onafhankelijke onderzoeksbureaus ISS ESG en MSCI ESG. De ESG-dienstverlener voert voorafgaand onderzoek uit naar alle potentiële dataproviders om vast te stellen of de data (i) geschikt zijn voor het doel waarvoor de data zal worden gebruikt, (ii) overeenkomen met het beleggingsuniversum en (iii) van voldoende kwaliteit zijn.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gebruikte databronnen per MVB-instrument.

MVB-instrument	Onderwerp	Databron
Uitsluitingen*	Controversiële wapens	ISS ESG
	Tabaksproducenten	ISS ESG
	Steenkolen, teerzanden, schaliegas en -olie, Arctisch gas en -olie	MSCI ESG
	Prestaties Klimaat beleid	TPI
	Normschenders	ISS ESG
	Landen	Freedom in the World index van Freedom House, ITUC Global Rights index, Corruption Perception index van Transparency International
	Staatsbedrijven	MSCI ESG
ESG-integratie	CO ₂ -reductie (CO ₂ /EVIC)	MSCI ESG/Factset
	ESG-rating	MSCI ESG

* Beleggingen die niet voldoen aan good governance zijn conform de SFDR level 2 wetgeving, uitgesloten. Hiertoe is MSCI ESG de databron.

Kwaliteit en verwerking van de gegevens

De gegevens van de geselecteerde externe onafhankelijke onderzoeksbureaus (dataprovers) zijn in de meeste gevallen leidend bij het toepassen van het uitsluitingsbeleid en de ESG-integratie.

DE ESG-dienstverlener onderzoekt de gegevenskwaliteit van elke dataprovider tijdens de due diligence beoordelingen in het selectieproces van de dataprovider. Dit omvat activiteiten zoals het beoordelen van het datamodel, statistische controles en beoordelen van de dekking van de gegevens op de benchmarks en portefeuilles. Waar relevant wordt de impact van verschillende gegevensbronnen op onze beleggingsbeslissingen ex ante getoetst. Via deze stappen streeft de Pensioenregeling naar een voldoende mate van vertrouwen in de gekozen gegevens en dataprovers.

De ESG-dienstverlener voert doorlopend steekproefsgewijze controles van gegevens uit. Bijzondere constatering worden besproken met de relevante dataprovider. Dit kan leiden tot ad hoc aanpassingen van externe gegevens of tot structurele aanpassingen in het gebruik van gegevens. Het overschrijven van gegevens en/of het hanteren van alternatieve gegevens wordt onderbouwd gedocumenteerd. Periodiek vindt er een uitgebreidere evaluatie plaats van de geselecteerde dataprovers en geselecteerde gegevens. Deze evaluatie kan leiden tot het beëindigen van de samenwerking met een dataprovider dan wel tot de selectie van een andere dataprovider.

Waar mogelijk worden de gegevens geautomatiseerd in het administratiesysteem van de ESG-dienstverlener ingelezen via een API (een datalink tussen de dataprovider en het systeem van de ESG-dienstverlener) en via het administratiesysteem gebruikt voor rapportagedoeleinden. De gegevens voor de uitsluitingsprocessen wordt verwerkt in een database en via automatisch gegenereerde Excel templates gedeeld met vermogensbeheerders.

De gegevensbronnen die gebruikt worden om milieu- of sociale kenmerken te promoten zijn in de basis, met uitzondering van CO₂-data, kwalitatief van aard. Beschikbare gegevensbronnen worden door de ESG-dienstverlener gecategoriseerd, geordend en gelabeld en omgezet in numeriek waarden ten behoeve van beschrijvende analyses en waardeoordelen. Daarmee is deze data in aanleg gemodelleerd. De ESG-dienstverlener maakt zelf geen schattingen in de data, maar koopt data in. Als er geen data beschikbaar is, is er geen grond voor acties.

De mate waarin gerapporteerde CO₂-data beschikbaar is verschilt per beleggingscategorie en de reikwijdte van de CO₂-data (in termen van scopes zoals gedefinieerd in het GHG Protocol). Voor aandelen ontwikkelde markten is het percentage ondernemingen dat zowel scope 1 en scope 2 CO₂-data publiceren en waarbij deze data voldoet aan kwaliteitseisen vanuit het Carbon Disclosure Protocol relatief hoog. Indien de scope 3 data toegevoegd wordt dan is het percentage ondernemingen dat over alle 15 scope 3 subcategorieën rapporteert laag. Dit is het gevolg van een gebrek aan beschikbare scope 3 data. Zodra ondernemingen hun scope 3 emissies gaan rapporteren, komt deze data beschikbaar via de ESG-dataprovider. CO₂-data beschikbaarheid en -kwaliteit is beduidend lager voor overige beleggingscategorieën en regio's.

9. Methodologische en databeperkingen – Artikel 33

Er zitten enkele beperkingen aan de gehanteerde methodologie en gegevens. De belangrijkste beperkingen laten zich omschrijven als:

Beperkingen aan de gegevens voor uitsluitingen gericht op producten (steenkolen, tabak, controversiële wapens).

Voor de uitsluitingen gericht op producten vertrouwt de ESG-dienstverlener op het externe oordeel van de geselecteerde dataprovider. De dataprovider hanteert bij het opstellen van een oordeel ten aanzien van een onderneming zowel bronnen afkomstig van de onderneming in kwestie als bronnen vanuit publiek beschikbare documenten. Deze kunnen afkomstig zijn van maatschappelijke organisaties, wetenschappelijke publicaties, brancheorganisaties, intergouvernementele organisaties, (lokale) overheden, et cetera. Op basis van de beschikbare bronnen maakt de externe dataprovider een gefundeerde inschatting of en in welke mate een onderneming betrokken is bij een product waar een uitsluitingsbeleid voor van kracht is.

Beperkingen aan de gegevens voor uitsluitingen gericht op normschendingen.

Voor de uitsluitingen van normschenders wordt in eerste instantie vertrouwd op het externe oordeel van de geselecteerde dataprovider. Er zijn echter geen scherp gedefinieerde criteria die vaststellen of specifiek gedrag ook werkelijk een normschending is. Dit blijft een kwalitatief waardeoordeel. Geconstateerde gedragingen die op gespannen voet staan met het normenkader moeten goed gedocumenteerd worden en op een adequate en eenduidige wijze beoordeeld worden. Op die manier beoordeelt de ESG-dienstverlener alle schendingen op dezelfde wijze. Een casus wordt op basis van het door de externe dienstverlener samengestelde dossier besproken in het relevante gremium van de ESG-dienstverlener voordat er tot uitsluiting wordt overgegaan.

Beperkingen aan CO₂-gegevens.

Een effectieve CO₂-voetafdrukmeting vereist een gedetailleerd begrip van de uitstoot van broeikasgassen van de beleggingen in portefeuille. We kwalificeren de datakwaliteit van CO₂-gegevens als hoog voor de beleggingen in zowel ontwikkelde als opkomende markten, op basis van de Platform for Carbon Accounting Financials (PCAF)-scoretabel. Voor alle posities is het uitstaande bedrag in het bedrijf bekend. Ook zijn geverifieerde uitstootgegevens van eigen activiteiten (scope 1) en elektriciteitsverbruik (scope 2), met behulp van het raamwerk van het Greenhouse Gas (GHG)-protocol, voor het grootste deel van de portefeuille beschikbaar. Waar emissiegegevens niet direct beschikbaar zijn, worden deze gemodelleerd door de ESG-gegevensaanbieder met behulp van verschillende methoden.

Een andere beperking in het gebruik van de scope 1 en scope 2 CO₂-gegevens is de vertraging waarmee de gerapporteerde CO₂-gegevens beschikbaar komen bij beleggers. Een CO₂-voetafdruk is daardoor per definitie 'terugkijkend'.

De meeste bedrijven richten zich vooralsnog op het meten van de uitstoot van hun eigen activiteiten en elektriciteitsverbruik, met behulp van het scope 1- en scope 2-raamwerk van het GHG-protocol. Het beoordelen van broeikasgasemissies in de gehele waardeketen is complex. Het aantal ondernemingen dat werkelijk de broeikasgasemissies voor elk van de 15 categorieën van scope 3-emissies (zoals gekochte goederen en diensten, transport en distributie en gebruik van verkochte producten) inzichtelijk maakt is zeer beperkt. Meerdere onderzoeken tonen aan dat de huidig gehanteerde methodes voor het modelleren van scope 3 emissies nog tekortschieten. Wij hanteren daarom momenteel geen scope 3 data voor onze beleggingsbeslissingen.

Het uitbreiden van de reikwijdte van CO₂-voetafdrukmetingen naar opkomende markten en minder liquide activaklassen leidt tot een lagere beschikbaarheid van geverifieerde emissies en minder nauwkeurig gemodelleerde emissies. Wat uiteindelijk leidt tot een lagere algehele datakwaliteit voor de gehele portefeuille. Daarom wordt dit vooralsnog niet toegepast.

Beperkingen aan TPI-gegevens.

De databeschikbaarheid is nog beperkt. TPI-data is beschikbaar voor circa 600 ondernemingen. Met de data worden wel al de ondernemingen ondervangen die verantwoordelijk zijn voor het overgrote deel van de gefinancierde broeikasgasemissies maar blijft ook procentueel gezien een aanzienlijk deel van de portefeuille, met name in minder energie-intensieve sectoren, nog buiten bereik.

Beperkingen aan ESG-ratings

De belangrijkste beperking is dat ESG-ratings in aanleg subjectief zijn en deels bepaald worden door een kwalitatief waardeoordeel vanuit een dataprovider. Er zijn geen ESG-materialiteitsmatrices voorhanden waar markt breed een overeenstemming over is bereikt. Een ESG-rating is in belangrijke mate dus afhankelijk van het relatieve belang dat de dataprovider hecht aan verschillende attributen - de ene dataprovider hecht bijvoorbeeld meer belang aan broeikasgasemissies dan aan arbeidspraktijken dan een andere dataprovider - wat leidt tot subjectiviteit in de ESG-rating. Daarnaast leidt inconsistentie in de onderliggende onbewerkte gegevens vanuit de ondernemingen ertoe dat ondernemingen onderling niet op dezelfde voet vergeleken kunnen worden. Dit kan resulteren in verschillende beoordelingen voor gelijkwaardige ondernemingen in een sector.

Aanvullende tekortkomingen zijn een gebrek aan dekking van een specifieke sector of een type entiteit, met name in specifieke vastrentende waarden portefeuilles, onvoldoende gedetailleerdheid van gegevens en een gebrek aan transparantie over de methodologieën die zijn gebruikt voor specifieke elementen van de ESG-rating. Zowel in het due diligence proces voor dataproviders als in de keuze voor het wel of niet baseren van beleggingsbeslissingen op deze ESG-ratings, houdt de ESG-dienstverlener rekening met deze beperkingen.

10. Due diligence – Artikel 34

Onze beleggingen doorlopen periodiek een due diligence cyclus om de daadwerkelijke en mogelijke negatieve impact van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren te identificeren, te voorkomen en te verminderen en om verantwoording af te leggen over hoe de Pensioenregeling omgaat met de geïdentificeerde risico's. Deze due diligence is er dus op gericht om de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren te identificeren, prioriteren en analyseren. In het MVB-beleid worden de verschillende stappen van het due diligence proces nader toegelicht. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het model en de terminologie van het Instrumentarium van het Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Pensioenfondsen.

11. Engagementbeleid – Artikel 35

De Pensioenregeling gaat in gesprek met ondernemingen waarin het belegt (engagement). Daarnaast maakt de Pensioenregeling actief gebruik van haar aandeelhoudersrechten om langetermijnwaardcreatie te bevorderen bij de ondernemingen waarin de Pensioenregeling belegt. Daarbij besteedt de Pensioenregeling aandacht aan de strategie, duurzaamheid en corporate governance van ondernemingen. De Pensioenregeling maakt onderscheid tussen twee soorten engagement: Normatieve engagement en Thematische engagement. Het doel van het Normatieve engagementprogramma is structurele schendingen van internationale normen te stoppen of te voorkomen. Als een onderneming meer dan twee jaar als structurele normschender aangemerkt wordt, kan besloten worden tot uitsluiting. Het Thematische engagementprogramma heeft als doel ondernemingen aan te sporen om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren. In het MVB-beleid op de website staat meer informatie over het engagementbeleid en het stembeleid van de Pensioenregeling.

12. Aangewezen referentiebenchmark – Artikel 36

Met dit financieel product wordt de gehele Pensioenregeling bedoeld. Er is geen alomvattende referentiebenchmark op het niveau van de Pensioenregeling om te bepalen of de Pensioenregeling is afgestemd op de ecologische en/of sociale kenmerken die het promoot. Hiermee is deze rubriek niet van toepassing op Pensioenregelingen.